

روشهای جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی جهت نوسازی و مدرنیزاسیون نیروگاهها

در شماره‌های گذشته مطالبی پیرامون روش‌های تامین مالی پروژه‌ها از نظر علاقه‌مندان گذشت که در آنها عمدتاً به انواع مشارکت بخش خصوصی در اجرای پروژه‌ها پرداخته شده بود. اخیراً واحد بین‌المللی معاونت بازرگانی شرکت توانیر گزارشی راجع به عنوان (بخش برق هند گستره مشارکت خصوصی را توسعه می‌دهد) ترجمه نموده است. در این گزارش روشهای جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی جهت نوسازی و مدرنیزاسیون نیروگاهها مطرح شده است که می‌تواند مورد توجه صاحب‌نظران قرار گیرد. به همین لحاظ فصلنامه حسابداری برق خلاصه‌آن را جهت استفاده علاقه‌مندان درج می‌نماید.

با توجه به نیاز شدید بخش برق به منابع مالی، به دلیل سرشت سرمایه‌بری بالای این بخش و نیاز روزافزون جامعه به افزایش ظرفیت تولید، بمنظور تجهیز منابع بیشتر این بخش و پرکردن شکاف بین عرضه و تقاضا می‌توان بخش خصوصی را جهت سرمایه‌گذاری در صنعت برق جذب نمود. یکی از زمینه‌هایی که دارای پتانسیل قابل توجهی جهت توسعه بهره‌برداری در مسیر جدید سرمایه‌گذاری خصوصی است، نوسازی و مدرنیزاسیون نیروگاههای حرارتی و آبی است. زیرا زمینه نوسازی، گزینه‌های کم هزینه‌ای را برای افزایش تولید در زمانی نسبتاً کوتاه ارائه می‌دهد. البته تاکنون به این بخش از فعالیتها توجه کافی مبذول نشده است. حال آنکه، (نوسازی و مدرنیزاسیون) در شمار زمینه‌هایی است که باید در اولویت قرار گیرد.

یکی از موانع آشکار تحقق (نوسازی و مدرنیزاسیون) از راه خصوصی‌سازی، فقدان یک دستور کار جامع و تفصیلی از سیاست و نیز نگرانی از پیچیدگی اجرای مباحث قراردادی و غیره است.

سیاست دولت هند در مورد نیروگاهی که اجرای برنامه (نوسازی و مدرنیزاسیون) برای آن سودمند تشخیص داده‌شود، هدایت تلاشها در جهت حصول آن منافع در کوتاهترین زمان از طریق بهره‌گیری از منابع سرمایه‌گذاری موجود (اعم از عمومی و خصوصی) است.

گزینه‌های مختلف سرمایه‌گذاری خصوصی در (نوسازی و مدرنیزاسیون)

در طرحهای (نوسازی و مدرنیزاسیون) سه گزینه مختلف برای سرمایه‌گذاری خصوصی میسر و عملی بنظر می‌رسد. هرگزینه درجه خصوصی‌سازی متفاوتی دارد و هر سه، انتقال موقت یا دائم مدیریت نیروگاه به بخش خصوصی را دربردارد. گزینه‌های ذکر شده به شرح زیر می‌باشد:

۱- اجاره، ترمیم، بهره‌برداری و انتقال (LROT)(1)

برطبق این گزینه، مؤسس بخش خصوصی، نیروگاه را بر مبنای یک اجاره بلندمدت از بخش دولتی در اختیار می‌گیرد و اقدام به سرمایه‌گذاری و اجرای (نوسازی و مدرنیزاسیون) نیروگاه می‌کند و بهره‌برداری و نگهداری را نیز بعهده می‌گیرد.

به روال عادی، نیروگاه پس از پایان سالهای قرارداد اجاره به بخش دولتی عودت می‌شود، مراتب فوق تحت شرایطی که در توافق قید می‌شود قابل تمدید است.

۲- فروش نیروگاه

بخش دولتی می‌تواند نیروگاههایی که بهره‌برداری از آنها به صرفه نبوده یا بعلت سن بالا نگهداری آنها مشکل است را بمنظور فروش یکجای آن به بخش خصوصی عرضه نماید. در این صورت ارزش حاضر نیروگاه باید ارزیابی شود که آن (قیمت قطعی) برای فروش خواهد بود.

۳- تشکیل شرکت Joint Venture بین بخش دولتی و خصوصی

در این گزینه، یک شرکت جدید بصورت شرکت Joint Venture متشکل از بخش دولتی و شریک بخش خصوصی منتخب ایجاد می‌شود. شرکت Joint Venture کار (نوسازی و مدرنیزاسیون) را به عهده گرفته و مالکیت، بهره‌برداری و نگهداری نیروگاه مورد بحث را در اختیار می‌گیرد. همکار بخش خصوصی مسئولیت مدیریت شرکت مذکور را نیز بعهده می‌گیرد.

تضمین عملکرد

یکی از عوامل کلیدی کامیابی در امر (نوسازی و مدرنیزاسیون) توسط بخش خصوصی، حدود تضمینی است که می‌توان به (مؤسس شرکت خصوصی) در خصوص عواید قابل انتظار از سرمایه‌گذاری و دریافت بهای برق عرضه شده داد. چنانچه خرید برق بر عهده بخش دولتی باشد حدود تضمین لازم از راههای زیر به بهترین وجهی فراهم می‌شود:

الف- پیش‌بینی تعرفه دو بخشی که علاوه بر پوشش هزینه متغیر، برگشت هزینه ثابت را بر مبنای یک سطح عملکرد پایه مقرر، تضمین نماید.

ب - تمهیدات بازرگانی مانند اعتبارات اسنادی و

حساب امانی که تضمینی برای (حسابهای دریافتی) خواهد بود.

حمایت از اهدافی که با مشارکت بخش خصوصی بدان نائل می‌شویم و اجرای موفقیت آمیز کلیه گزینه‌های مشارکت بخش خصوصی، به مقدار زیادی تابع جمع‌آوری صحیح و موقوع درآمد است تا این که بخش دولتی بتواند در آینده به مدت زیادی از نیروگاه، در سطح عملکرد بدست آمده توسط بخش خصوصی، نگهداری و بهره‌برداری کند.

قراردادها و موافقت‌ها

- (نوسازی و مدرنیزاسیون) خصوصی نیاز به یک سری قرارداد و موافقت‌نامه به شرح زیر دارد:
- الف - موافقت نامه‌های خرید برق، چنانچه قرار باشد برق تولید شده به بخش دولتی فروخته شود.
  - ب - موافقت نامه اجاره، چنانچه خصوصی‌سازی (LROT) را بپیماید.
  - ج - موافقت نامه فروش دارایی‌ها، اگر خصوصی‌سازی شامل فروش (یکجای) نیروگاه و تسهیلات آن باشد.
  - د - موافقت نامه شرکت Joint Venture، در مواردی که از این گزینه پیروی شود.
  - ه - موافقت نامه اجرا، چنانچه (توافق خرید برق) انجام تعهدات خاصی را توسط بخش دولتی تصریح کند.
  - و - موافقت بهره‌برداری و نگهداری، چنانچه بهره‌برداری نیروگاه در گزینه‌های خصوصی‌سازی در اختیار بخش دولتی باقی ماند.
  - ز - موافقت نامه اجازه کار، در صورتی که انرژی مستقیماً از طریق بخش خصوصی به مشترکین عرضه شود.
  - ح - توافق عرضه سوخت، در اکثر موارد از طرف مؤسس خصوصی اظهار رضایت بخش دولتی در مورد کفایت شرایط توافق عرضه سوخت نیز لازم است. البته گزینه‌ای را که در آن بخش دولتی مسئولیت تامین سوخت را برای خود حفظ می‌کند را نیز می‌توان در نظر گرفت.
  - ط - توافق ضمانت بهبود و ارتقاء عملکرد، که انگیزه‌ها را برای عملکرد بهتر از محدوده‌های تضمین شده تعیین می‌کند.
- علاوه بر متخصصین فنی که بخش دولتی، برای ارزیابی پیشنهادات فنی در اختیار دارد، مذاکره در مورد انواع موافقت نامه‌های اشاره شده، نیاز به متخصصین تحلیل موضوعات مالی، مالیات، مدیریت قرارداد و حقوقی دارد.